

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 450 fil.

Pentru străinătate:
Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Apostoli duceți-vă...

E grea lovitura ce ni-s'a dat și fără știrea noastră, fost-am atacați pe furis în ceea ce avem noi mai scump: lege și limbă. Ranele făcute pe trupul Bisericii noastre gr.-cat. române vor rămânea mult timp deschise și curund nu să vor putea vindeca.

Și în amarul năcazului nostru „oameni” căutam, cari ajutându-ne să putem intra cu un cias mai degrabă în apa vindecătoare a „lacului” plin de nădejdi pentru o viață liniștită, să ne mântuim de noianul gândurilor grele, cari ne apasă atât de chinuitor sufletul nostru trudit.

Am îndrăznit să căutăm și la frați de acelaș sânge și neam, am cercat, dar n-am aflat!

Azi credința noastră în tăria și puterea de viață, luminată de un trecut strălucit al Bisericii române unite cu Roma, e atât de nestrămutată, încât glasul răgușit al unor ciu-vici prohodiste nu ne mai umple de spaimă nici de groază. Nădejde de mai bine în chemarea lor nesinceră și pustiă nu aflăm, căci întrezărim, în frazele lor sforăitoare, fariseismul negru, mai întunecat ca cel de pe timpul lui Hristos. Calvarul suferințelor noastre ni-l vom ușura noi de noi și dacă va fi să ajungem până pe muntele Golgotha, feliul restignirii ni-l vom alege iarăș noi.

Lese-ne aceasta mângâiere „frații noștri” iubiți, dacă altceva nu sunt în stare.

„Oameni” căutat-am, oameni cu inimă și suflet pentru durerile noastre, cari balsam răcoritor să toarne pe ranele noastre, de acești am căutat, cari să simțească cu noi durerea și năcazul, nu de aceia am căutat, cari să ne mărească spațiul și să ne împingă mai departe de „la-

cul” mântuinței noastre! Și n-am aflat! „Apostoli” de feliul „Românului” din Arad nu ne trăbuesc, încerce-se a-și culege ei în alte părți fructul propovăduirii lor, noi nu-i ascultăm acum și nici odată.

Noi ne avem apostolii nostri, în inimele și sufletele scumpilor nostri Arhieriei ne-am așternut noi toate durerile și nevoile noastre, ei le cunosc și le simțesc cu toată duioșia inimei și puterea minții lor. Ei și noi una suntem în cugete și simțiri, la dureri și bucurii, de ei vom asculta, cu ei vom merge, căci de 200 ani i-am îndrăgit, pentru gândurile lor neprihănite și dragostea lor jertfitoare, cu mult prea mult, decât ca azi se ne alipim de alți apostoli cu gând călăuzitor cătră mucezitul Bizantin, sau dacă vreți, cătră întunecatul Fanar...

Cunoaștem noi calea luminată cătră Roma noastră foarte bine, pe aceasta am mers de mult și vom merge și azi, căci numai acolo găsi-vom mâni, cari ne vor binecuvânta în dar și adevăr. Spre binecuvântare sunt zidite acele mâni, nu spre a lovi.

Români uniți cu Roma ne-am născut și Români uniți vom muri! Asta-i credința noastră nestrămutată.

„Azi mie, mâne ție” le zicem binevoitorilor noștri dela „Românul”, organul partidului național român, le zicem nu cu gând rău, căci noi știm a ne ruga pentru binevoitorii și pentru toți „frații” noștri și pentru pacea „a toată lumea”, nu le dorim lor — Dumnezeu ne vede inima noastră — lovitura ce ne-a ajuns pe noi fără vina noastră! Roata norocului însă mereu să întoarce și când „fraților” li-se va svârli în tață, așa ca din senin, „norocul” de care noi n'am scăpat, noi atunci sigur — le-o spunem de azi — nu vom chema apostoli păgânești ca să „vină” să-i mântuiască

de acest noroc. Să vor ști ei mântui singuri atunci — precum noi azi —, nu-i vom chema ca să tacă străinul rânduiala la ei acasă, căci vor ști ei, „frații noștri”, să-și grijească casa și caminul sfânt, nu-i vom chema la ei atunci, precum frații noștri iubiți îi chiamă la noi azi, ci le vom striga cu toată puterea: Apostoli nechemăți mergeți, nu roscoliți rane nevindecate, întoarce-ți-vă de unde a-ți plecat și duce-ți-vă în munți pustii, unde om nu locuiește...

Așa simțim noi și așa suntem noi!
Pribeag.

Chestiunea manualelor de școală. Ordinul ministerial Nr. 73.140—1912. În chestiunea manualelor, cari se pot folosi în școlile noastre primare, dl ministru al cultelor și instrucțiunii publice r. ung. a dat un ordin circular, cu datul 18 Martie 1912, nr. 37.140.

Dupăce din întrebările și plângerile, ce primim zilnic ne-am convins, că unele școlare-parohiale, unii învățători, ba chiar și unii dintre inspectorii școlari regești interpretează greșit acest ordin-circular, ne simțim datori să dăm unele lămuriri.

Dl ministru, a dat ordin-circular Nr. 37.140—1912, pentru a explica și lămurii dispozițiunile cuprinse în ordinul Numeral 16563—1911 și în ordinul Nr. 13.546—1912.

I. Prin ordinul dela 29 Maiu 1911, Nr. 16563 se modifică în parte *Regulamentul* pentru cenzurarea și aprobarea manualelor de școală, edat pe baza ordinului prezidial Nr. 1904—1896.

Și anume se dispune, că *fiecare ediție nouă a unui manual de școală*, chiar și dacă în noua ediție nu s'a făcut nici o schimbare, *trebuie să se învânteze ministrului pentru cenzurare și aprobare.*

II. Prin ordinul-circular dela 20 Februarie 1912, Nr. 13.546, dl ministru răspunde la întrebările, prin cari i-s'au cerut lămuriri și explicări, cum sunt de a se interpreta dispozițiunile ordinului Nr. 16.593—1911, în ce privește cenzurarea și aprobarea manualelor destinate pentru școlile comunale și confesionale?

Dl ministru în ordinul Nr. 13.549—1912 ne spune următoarele:

„Pentru lămurirea chestiunii declar. că ordinul Nr. 16.593—1911 este de a se înfă-

lege așa, că pentru școlile comunale și confesionale sunt obligatoare dispozițiunile § 20 din Art. de lege XXVII—1907 întrucât în alte legi nu sunt alte dispozițiuni". (Hivatalos Közlöny, Nr. 5 1912).

În Art. de lege XXVII—1907, § 20 se zice: „Numai acei învățători aplicați la școli comunale sau confesionale, cu limba de propunere maghiară pot primi ajutor de stat s. a. dacă în acele școli: *Limba maghiară, Aritmetica, Geografia și Istoria Patriei*, apoi *Constituția Patriei* se vor propune după un plan de învățământ, aprobat și din partea ministrului de culte și instrucțiune publică, și dacă în acele școli se vor întrebuița *Cărți de cetire* cu un conținut patriotic și rechizite de învățământ aprobate și de ministru“.

De unde urmează, că autoritățile școlare confesionale (Consistorul sau Ordinariatul) școlilor cu limba de propunere nemaghiară sunt datoare:

a) Să-și facă planul de învățământ și orarul pentru propunerea în școlile lor a obiectelor de învățământ amintite mai sus, acestea să le înainteze spre aprobare și ministrului.

b) Să se îngrijească de manuale corespunzătoare pentru obiectele de învățământ: *Limba maghiară, aritmetică, istoria și geografia patriei, și constituțiunea patriei*; apoi de mijloace auxiliare de învățământ, de *Cărți de cetire* cu conținut patriotic și de rechizite de învățământ. Toate aceste să le aproabe, autoritatea superioară bisericească (Consistorul sau Ordinariatul) și apoi să le înainteze spre *supracenzurare și aprobare* și ministrului de culte și instrucțiune publică.

Ajutor de stat pentru întregirea salariului și a cvinevenalelor se vor da numai învățătorilor dela școlile, cari intrunesc și aceste condițiuni.

Prin urmare greșesc toți aceia, cari susțin, că după dispozițiunile § 20. Art. XXVII—1907, în școlile cu ajutor de stat toate manualele de școală trebuie să fie aprobate și de minister. După ce în § 20 mai sus citat, se înșiră cu numele cele 6 manuale de școală, cari trebuie să fie aprobate și de minister, urmează dela sine, că și în școlile confesionale cu ajutor de stat, toate celelalte obiecte de învățământ trebuie să se propună după manuale aprobate și admise numai de către Consistor sau Ordinariat.

Asemenea urmează, că în școlile confesionale, cari n'au nici un ajutor de stat, nici la salar, nici cvinevenale, se pot întrebuița manualele aprobate și numai de către autoritatea bisericească confesională.

Așa dar e greșită și nebazată părerea și pretenziunea unora, că atât în școlile cu ajutor de stat, cât și în cele fără ajutor de stat, se pot întrebuița numai manualele, cari sunt aprobate și de dl. Ministru al cultelor și instrucțiunii publice.

III. În ordinul-circular dela 18 Martie 1912, Nr. 37.140, dl. ministru ne spune, că a constatat, cumcă se pun în circulație manuale de școală în ediții nouă, pe cari se tipărește numărul de aprobare de pe edițiile de mai înainte, mai vechi.

Pentru a se încunjura acest abuz, dl. ministru — prin ordinul mai sus citat (Nr. 37.140—1912) aduce la cunoștința tuturor, că aceste ediții nouă, cu numărul de aprobare al unei ediții mai vechi, le mai admite a se întrebuița în școli, numai până la finea anului școlar 1911/12. Iar dela 1 Septembrie 1912 înainte, adecă în anul școlar 1912/13, numai în cazul acela se poate întrebuița, dacă până la 1 Iulie 1912 au fost din nou aprobate.

Dl. ministru în ordinul Nr. 37.140 — mai zice următoarele:

a) Cu începerea anului școlar 1912/13 sunt de a se șterge din listă manualele de școală, îndreptările, cari au eșit în ediție nouă cu numărul de aprobare vechiu, adecă al unei ediții de mai înainte.

b) În legătură cu aceasta în lista cărților, cari se vor întrebuița în anul 1912/13 se pot introduce numai manuale, cari și în ultima lor ediție a fost aprobate de ministru și aprobarea lor a fost publicată în Buletinul oficial.

c) Întru cât însă un manual de școală sau îndreptar, care deși a fost înaintat spre aprobare, cu toate acestea până la 1 Iulie 1912, încă n'au câștigat aprobarea din partea statului, dar procedura de aprobare e în curgere, referitor la acestea, cu observarea dispozițiunilor de sub a și b, în conferința finală a corpului didactic se pot lua hotărâri, (referitor la întrebuițarea acestor manuale și în anul școlar 1912/13) hotărârile acestea, cu motivarea lor, directorii școlilor sunt însă datori să le comunice autorității superioare (Art. XXVII—1907. Instrucțiune § 37 al. penultimă) deodată cu prezentarea listei manualelor, cari se vor întrebuița în anul școlar 1912/13. În conformitate cu hotărârea conferinței finale“.

Dispozițiunile cuprinse în acest ordin încă sunt interpretate greșit. Urmarea a fost, precum ne anunță mai mulți directori școlari și mai mulți învățători, că unii inspectori reg. cu provocare la ordinul ministerial Nr. 37.146—1912, cu începerea anului școlar 1912/13, au interzis întrebuițarea în școlile noastre a tuturor manualelor, cari nu sunt aprobate în anul 1912.

Prin această măsură școlile noastre din Arhidieceză ar fi lipsite deodată de toate manualele de școală recomandate și impuse prin Circularul Consistorial dela 6 August 1912 Nr. 5029, deoarece pe cum cetim în

FOIȚA.

Georgiu M. Marinescu.

— 1835—1912. —

Cuvântare funebrală rostită de

Dr. C. Pavel.

„Slugă bună și credincioasă,
întră în bucuria Domnului tău“
— Mat. XXV. 21. —

Jalnici Ascultători.

Făcându-și datoria către Dumnezeu și către oameni, către biserică și neam, până la cea din urmă ridicare a brațelor, *Georgiu Marinescu*, la hotarele cele mai îndepărtate ale vieții omenești, Vineri în 27 Septembrie își dete obștescul sfârșit.

Dintre călăuzitorii tinerimii și propovăduitorii culturii noastre prin părțile aceste în a doua jumătate a veacului trecut, lui i-s'a dat deosebita milă dumnezească, să închie șirul vechilor dascăli dela școlile din *Beiuș*.

Mărturie a vremilor de renaștere, din care o schinteie de lumină a ajuns și pe vatra noastră, cu el se pierd cele din urmă acorduri ale acelei cântări îndepărtate, pe care noi cei de astăzi, abia c'o mai înțelegem, precum nici el, bătrânul, nu mai înțelegea pe cea de-acum.

Și totuș nespunând duiosie simțim în inimile noastre, când după legea firii, avem să ne despărțim de acest bătrân, pe care atât îl obișnuisem și îl cinstiam în mijlocul nostru. — În glasul meu simt, cum tremură durerea miilor de elevi din cei patruzeci de ani de muncă ai vechiului dascăl. — Cu câtă bucurie așteptau odinioară să vină domnul la școală, cu atât mai mare intristare vor primi azi veste, că *Domnul cel Bun* acum pleacă dela noi spre lăcașurile de odihnă veșnică.

*

Jalnici Ascultători. „*Tot trupul este ca iarba și toată mărirea omului ca floarea ierburii*“, zice prorocul *Isaia*. — „*Cum e frunzele așa-i și cu neamul sermanilor oameni*“¹⁾. Iar împăratul *Solomon* despre sine așa grăiește: „*Mărit-am fapta mea, ziditu-mi-am case, răsăditu-mi-am mie vii, făcutu-mi-am grădini și livezi... Adunat-am mie argint și aur și averile împăraților și ale țarilor... Și m'am mărit și tot ce au poftit ochii mei, n'au fost depărtat dela dânsii, n'am oprit inima mea de către toată desfătarea. Și am urit ricața... că toate sunt deșertăciune și năcăjirea duhului*“²⁾. Aceste gânduri sunt stăpâne pe sufletele noastre de câteori ne aflăm în preajma unui sicriu și vedem, cum toată truda și mărirea omenească încapă între patru scânduri. — Numai credința

¹⁾ Omer Iliada, VI 146. ²⁾ Ecclesiast. II 4, 10.

tare și faptele cele bune ne petrec și dincolo de mormânt; ele numai sunt în măsură de a ne agonisi viața de veci și mângâiere fără sfârșit. Aceste nu sunt deșertăciuni trecătoare pentru că: „*Porunca Tatălui cerească este viața de veci*“.

Drept aceea la groapa ce încurând va primi aceste osămintele fără viață nu e voie, să murmurăm împotriva sfaturilor dumnezeiești, ci mai vărtos luminați de îndrumările credinții noastre, care singură limpezește rostul omului aici pe pământ, cucernici să plecăm genunchii noștri înaintea Părintelui vieții și al nemuririi, care și prin cei mici, și prin eroi fără nume, lucruri mari face și îmbogățește pildele de virtute creștinească și înălțare sufletească în viața noroadelor.

Atare pildă de virtuți creștinești și preoțești am avut noi — *I. A.* — vreme de o jumătate de veac și mai bine, în viața și în faptele adormitului în *Domnul Georgiu Marinescu*.

Născut la 1835 în *Secaci*, sat mic revărsat în deschizăturile munților bihoreni spre șesurile *Aradului*, studiază aici la noi în *Beiuș*, ajutorându-se pe lângă directorii *Vlas* și *Kövény* — fost prepozit. — Studiile teologice le termină la facultatea din *Budapesta* și în anul 1861 fu numit profesor la gimnaziul nostru, unde stete fără întrerupere patruzeci de ani, până'n 1901, când se retrase.

„Românul“, anunțul absolut fals, dat de un corespondent rău voitor, dl ministru a oprit toate manualele tipărite în tipografia seminariului din Blaj.

Trebuie să distingem bine și să explicăm ordinul Nr. 37.140—1912, luând în socoteală spiritul legii și intențiunea legislatorului. Pentru că o interpretare greșită sau rău voitoare, ne poate lipsi într'un moment toate școlile noastre de toate manualele de școală, admise de lege.

Precum am dovedit mai sus în punct II și pentru școlile confesionale cu ajutor de stat numai cele șase manuale trebuie să fie cenzurate și aprobate și de dl ministru al cultelor și instrucțiunii publice.

În școlile confesionale, cari *nau nici un ajutor de stat* se pot folosi manualele aprobate numai de către Consistor sau Ordinariat.

Această împrejurare este evidentă și din circularul ministerial dela 23 Ianuarie 1911 Nr. 142.598—1910, referitor la *Regulamentul de cenzurare și aprobare a manualelor*: limba maghiară, aritmetică, geografie și istoria patriei și constituția patriei, pentru școlile primare comunale și confesionale, cu limbă de propunere nemaghiară. În acest circular se zice, că de câte ori se cere aprobarea unui manual de școală, să se spună categoric în rugare, da că aprobarea se cere pentru școlile cu limba de propunere nemaghiară, cari au ajutor de stat, sau doar cartea e destinată numai pentru școlile cu limba de propunere maghiară, cari n'au nici un ajutor de stat.

Din toate acestea urmează că este greșită părerea tuturor acelor cari susțin că în anul școlar 1912—13, în școlile noastre confesionale, cari au ajutor de stat se pot întrebuința numai acele manuale, cari au fost aprobate din nou în anul 1912.

„Pentru că d. e. „Cartea de citire maghiară“ pentru clasele III și IV. a școlii primare cu limba de propunere română, tipărită în Blaj la 1909, și aprobată de minister prin nr. 89—1910 și alte manuale de școală, numai în cazul acela trebuie aprobate și în anul 1912, dacă în acest an sau dela ultima aprobare au mai ieșit în ediție nouă.

Este însă strict interzis, că pe o ediție nouă ieșită de sub tipar de ex. în 1910, să se tipărească nrl de aprobare de pe ediția din anul 1909.

Pentru liniștirea senatelor școlare parohiale și a învățătorilor noștri dăm aceste lămuriri, și le comunicăm, că s'au luat măsurile necesari pentru aprobare cu urgență a tuturor manualelor cuprinse în ordinul-circular Consistorial dela 6 August 1912 nr. 5029.

În legătură cu acestea comunicăm, cumcă dl ministru prin ordinul dela 25 Septembrie 1912 nr. 127207, trimis prefectului Tipografiei Seminariale din Blaj, a **aprobat Cartea de citire română** pentru clasa II, III și IV primară de Ioan F. Negruțiu și P. Ungurean. Ediția IV. Balázsfalva 1911.

Pentru liniștirea tuturor publicăm în traducere română întreg ordinul de aprobare:

Ministerul cultelor și instrucțiunii publice reg. ung.

Nr. 127207—1912.

Dlui

Vasiliu Suciu,
prefectul Tipografiei Semin.

în BLAJ.

Cu provocare la rugarea d-tale dela 19 Sept. a. c. îți comunicăm, cumcă cartea intitulată: „**Carte de citire**, pentru clasa II, III și IV primară de Ioan F. Ne-

gândirii românești, într'o vreme, când a fi dascăl român nu era carieră, ci apostolat, *cel mai nobil — ce-i drept — dar cel mai greu apostolat.* — Când mă gândesc la acele vremuri, simt cum în inima mea coboară ceva din altă lume, văzând paginile mărețe din viața vechilor dascăli. Smeriți și săraci, ca și apostolii unui popor și mai sărac, ei priviau viața așa cum e, o înălțuire de zile și mai bune și mai rele. *Bucuroși de ceea ce sunt și pot, în munca lor grea și cinstită au arătat urmașilor din toate vremile, că trebuie să ai credință tare și trebuie să te însuflețești de ceva ca să te poți ridica la înălțimea morală a rostului unui dascăl românesc.*

Așa îl vedem pe adormitul în duratul lungii sale apostolii. Râvna lui se ridică deasupra tuturor încercărilor și greutăților. În vreme ce colegii lui de odinioară rând pe rând coboară în mormânt, alții mânâți de greul vieții pleacă în posturi mai tihnite, la parohii, el rămâne cât îl iartă puterile. Anii din urmă rămase singur dintre tovarășii lui de pe vremuri, ca un brad într'un vârf de codru, de lângă care vremea a prăbușit aproape toate podoabele pădurii și în locul lor acum cresc rugii de smeuș și smidă.

(Va urma).

gruțiu și Petru Ungurean dreptată și amplificată. Balázsfalva 1911. Tipografia sem. teol. gr. cat. Prețul 1 cor. — pe baza cenzurării oficiale am **aprobat-o** pentru școlile cu limbă de propunere română și am susceput-o în lista manualelor de școală a școlilor cu limba de propunere română.

În acelaș timp Te recer, că Numărul acestui ordin de aprobare, precum și aceea *că cartea aceasta în ediția IV. prezentă, a fost aprobată pentru școlile primare cu limba de propunere română, să se tipărească ne-greșit pe prima față a cărții.*

Câte un exemplar din cartea astfel intitulată îți vei trimite mie, respective Bibliotecii pedagogice și Muzeului regnicolar.

Totodată Te fac atent, că n'ai fost îndreptătit să tipărești pe ediția IV-a a cărții numărul de aprobare de pe ediția III și pe viitor să abtăi dela astfel de procedură contrară regulamentului, cu atât mai vârtos, deoarece în caz analog astfel de cărți le vom scoate din folosință.

Budapesta, 25 Septembrie 1912.

La ordinul ministrului

Makay m. p.

consilier ministerial.

Aceste lămuriri ne-am simțit datori să le dăm, în interesul învățământului școlilor noastre primare.

Atragem din nou atențiunea senatelor școlare și a învățătorilor noștri, asupra dispozițiilor cuprinse în ordinul circular al Preaveneratului Consistor Arhiepiscopesc, dela 6 August 1912, Nr. 5029, — care e dat în deplină conformitate cu Art. de lege XXVII—1907, §. 20. în înțelesul căruia în școlile noastre din Arhidieceză **cu ajutor de stat** se pot folosi manualele: *Limba maghiară, aritmetica, istoria și geografia patriei și constituțiunea patriei; mijloace auxiliare de învățământ și Cărți de citire, numai dacă sunt aprobate decâtă Preaveneratul Consistor Arhiepiscopesc și supracenzurate și aprobate și de dl Ministru.*

I. F. Negruțiu.

Corespondințe.

Episcopul Gherlei la Năsăud.

(Continuare și fine).

La poarta triumfală a fost întâmpinat de reprezentanții tuturor grănițerilor în frunte cu dl deputat Ioan Ciocan, care într'o frumoasă și măduasă vorbire a făcut cunoscut P. S. Sale istoricul glorios al acestui ținut, meritele neperitoare ale antecesorilor noștri, cari au udat cu sângele lor aproape toate câmpiile Europei până la desființarea regimentului de grăniță la 1851 când apoi, luându-li-se grănițerilor arma din mână, aceștia au pus în mâna fiilor săi o armă cu mult mai puternică și mai măiastră — arma culturii și a științii — prin aceea, că avutul câștigat cu mari jertfe și prin săngeroase lupte nu l-au împărțit între dânșii, ca și cum au făcut cei din regimentul al 3-lea de grăniță, Săcuii din Ardeal, și au întemeiat fondurile Năsăudene, din cari să se susțină școlile medii și primare pentru înaintarea și prosperarea neamului și a patriei noastre.

O viață fără cotituri e aceasta petrecută în școală și în biserică

Această viață însă e vrednică de a fi prinsă în câteva cuvinte de pomenire. Și așa vrea ca vorbele mele să nu fie luate în accepție banală a cuvântărilor de ocazie — pentru că adormitul în Domnul, toată viața lui, a făcut parte din oamenii, pe cari oriunde i-a aruncat odată soarta, ori cât de sus i-a saltat norocul, orice durere a adâncit cu ei viața, au stat cu credință tare și abnegațiunea preotului de model și a cetățeanului vrednic.

Drept pildă de neînchipuită tărie sufletească și împăcare creștinească supoartă, tăcut și abătut, toate loviturile pe cari viața, deja la începutul carierii, le îngmădește una după alta asupra lui, răpindui în scurtă vreme întreaga familie — Rămâne acum singur în cea mai amară sclăvie; în sclăvia singurătății. — Par'că îl urmăria blăstămul poetului:

„... Să ai zile multe
Și toți ai tăi să moară; iar tu să trăiești.“¹⁾

Teți ai lui pieriră până la unul. Și el; cu melancolia atâtor încercări și sguduiri în suflet; patruzeci de ani vestește pacea și lumina vieții și țese fără răgaz la haina

¹⁾ Bolintinian.

La aceasta pătrunzătoare vorbire răspunde P. S. Sa cu lacrimile în ochi, și cu multă dragoste și satisfacție sufletească își exprimă iubirea și afecțiunea ce o are față de ținutul nostru, față de instituțiile noastre culturale și declară, că va fi pururea al nostru, ne va iubi întotdeauna, va avea la sufletul său aceste sfinte așezăminte culturale și va munci împreună cu noi pentru înflorirea lor.

Dela poarta triumfală pornește marele convoiu de călăreți și de pompieri înspre piață printre rândurile inteligenții și popoului din loc, ale elevilor dela școala primară fundatională, confesională și de stat, apoi dela gimnaziul fundational, în urmă printre rândurile meseriașilor, toți cu stindardele lor. După convoiu mergea trăsura protopretorială, ca avangardă, apoi în trăsura a doua apare blanda și majestatică figură a P. S. Sale, însoțit de părintele canonic Dr. Octavian Domide, iar în altă trăsură pâr. canonic Dr. Petru Fabian și pâr. Dr. Alexandru Ghetie, profesor la seminarul teologic din Gherla, — apoi mai multe trăsuri cu fruntași de ai noștri. Acest mers dela poarta triumfală până la biserică a fost cu adevărat triumfal, ca și care pe aici dela desființarea graniței încoace nu s'a mai văzut.

La biserică a fost întimpinat de preoțimea din întreg vicariatul Rodnei, care deja cu două zile mai înainte s'a întrunit aici pentru săvârșirea exercițiilor duhovnicești, în frunte cu pâr. vicar Alexandru Haliță, pâr. Ioan Pop, protopopul tractului Budacului-Român, Gheorghe Stanciu, prot. Bistriței, protopopii onorari Anton Precup și Pamfil Grapini. Vorbirea de binevenire în numele vicariatului a ținut-o pâr. vicar Alexandru Haliță, iar în numele tractului Budacului preotul Ioan Pop.

După săvârșirea rugăciunilor îndatinate, toți preoții și cei 10 clerici chemați aici la hirotonire, în ornate bisericesti l'au condus pe P. S. Sa la liceul nostru, unde i-s'a aranjat cvartirul. Deasupra portalului principal dela intrarea în edificiu era așezată o tablă cu inscripția: „Bine-ai venit“. Aici a fost întâmpinat de colegiul profesoral, în frunte cu directorul gimnazial Ioan Ghetie, care prin frumoase cuvinte a dat expresiune bucuriei generale că P. S. Sa s'a îndurat a vizita aceste instituții, atât de scumpe nouă. La acestea răspunde P. S. Sa în dulci cuvinte, promițând că, în calitate de membru al Patronatului fondurilor noastre grănițrești, intrucât îi vor permite puterile și în cadrele legii ale statutelor și regulamentelor în vigoare la aceste fonduri, va face tot posibilul și va lucra alături cu noi pentru înaintarea și înflorirea acestor prețioase instituții culturale.

După aceasta P. S. Sa dimpreună cu suita sa a luat prânzul la cvartirul său, în societatea mai multor fruntași de ai noștri, în deosebi ai comisiunii administratoare a fondurilor, iar după prânz a făcut mai multe vizite, parte la oficii, parte la profesori și alți onorațiori.

La orele 6 și jumătate s'a dat o frumoasă serenadă la liceu. Strada principală a fost iluminată, în ferestrele edificiilor s'au de lumină salutau pe iubitul oaspe. Pompierii Rodnei și Năsăudeni cu torțe în mâni formau un arc înaintea edificiului liceului, iar tinerimea studioasă dela acest liceu a ocupat loc înăuntru acestui arc. Strada era plină de public. Corul studenților a intonat o parte din imnul popular, apoi un elev din clasa VIII. rosti cuvintele: „Trăiască Majestatea Sa Impăratul și regele nostru apostolic Francisc Iosif I.“, după un întreit „Să trăiască“ corul cântă încă o strofă din acel imn. Apoi profesorul Emil Domide, în numele tinerimei salută pe P. S. Sa, rugându-l să iea această tinerime în părinteasca sa ocrotire. Răspunde P. S. Sa și cu blândețe de părinte și păstor arată tinerimei căile cele adevărate, ce trebuie să le urmeze ca să fie stâlpi puternici ai sfintei noastre biserici, ai neamului nostru românesc și ai scumpei noastre patrii. Cu ochii scâlțați în lacrimi ascultau elevii și numărul public prezent aceste bune, înțelepte și părintești povețe. S'a mai cântat apoi Oda gimnaziului și un imn ocazional. Aula gimnaziului nostru a fost decorată și cu un frumos transparent pregătit de profesorul Ștefan Scridon.

După serenadă vicarul a dat o splendidă cină diplomatică la cvartirul său privat, la care au participat peste 30 de persoane.

Vineri în 4 Octomvrie s'a celebrat o liturgie solemnă, la care a pontificat P. S. Sa și au servit 2 canonici și vre-o 50 de preoți. Strana a condus-o corul reuniunii române de cântări din Năsăud, executând sfintele cântări bisericesti cu multă precizie și cu profundă pietate. După ieșirea cu darurile P. S. Sa a ținut o pătrunzătoare și înălțătoare predică cerând darul și binecuvântarea cerească asupra turmei încredințate arhierestii sale păstoriri. La sfârșitul liturghiei a predicat canonicul, Dr. Octavian Domide, recunoscutul orator și predicator, rugând pe P. S. Sa să implore darul preasfânt asupra acestor credincioși fii și asupra acestui ținut de glorios trecut. Tot cu aceasta ocaziune au fost hirotoniți 10 clerici.

După liturghie au urmat recepțiunile, prezentându-se toate confesiunile din Năsăud, precum și toate oficiile, apoi reprezentanții fondurilor Năsăudene, liceul, celelalte școli și reuniunea învățătoarească „Mariana“.

La orele 3 p. m. s'a început banchetul, la care au luat parte peste 300 de persoane, aproape toți intelectualii din Năsăud și jur, fiind bine reprezentat în special orașul Bistrița.

P. S. Sa a ținut un prea frumos toast în onoarea gloriosului nostru împărat și rege apostolic Francisc Iosif I., după care publicul numărul a cântat stând în picioare imnul popular acompaniat și de muzica ce era de față la banchet.

Toastul al doilea în onoarea și la adresa P. S. Sale l'a rostit dl deputat dietal Ioan Ciocan, intercalând citate potrivite din evangelistul Mateiu și reimperspătând momentele plăcute dinainte de aceasta cu două

decenii, când acest ținut iarăș a fost fericit de a avea de caspe pe P. S. Sa nu ca arhieru, ci ca pe un iubit prieten cu ocaziunea adunării generale a Astrei.

Vorbirea ultimă a ținut-o iarăș P. S. Sa, mulțumind mai întâi străinilor cari l-au onorat cu prezența, apoi tuturor reprezentanților oficiilor, recomandându-le ca față de noi, descendenți ai glorioșilor grănițeri să fie cu deosebită stîmă și respect, fiindcă, zicea P. S. Sa, acest popor prin sângele părinților lor vărsat pe toate câmpiile Europei în peste 130 lupte sângeroase, s'a făcut demn de stima și recunoștința tuturor. Și acum ne sună plăcut la ureche cuvintele P. S. Sale scoase din adâncul inimii sale: „Și iarăș mă întorc la voi iubiiții mei frați“, desvălîndu-și imensa dragoste și netermurita iubire ce nutrește față de noi și cu lacrimi în ochi, cu vocea înecată în plîns cere darul și binecuvântarea cerească asupra noastră și a instituțiilor culturale — a farului luminațor din acest ținut, ca să înflorească și să prospereze pentru fericirea neamului și a patriei noastre.

După banchet P. S. Sa a mai făcut câteva vizite, iar la orele 8 și jumătate a participat la serata declamatorică-muzicală aranjată în onoarea P. S. Sale cu următorul Program:

1. G. Dima „Imn festiv“ cor mixt executat de corul elevilor gimn.

2. I. Borcia: „Prologul“, declamare de I. Bârsan elev în cl. VII.

3. Două cântări pentru cor bărbătesc executate de corul elevilor gimn.: a) A. Bena: „Imn religios“, b) C. A. Adam: „Noel“ („Crăciunul“).

4. Molière: „Lecție ciudată“, scenă din „Bourgeois gentilhomme“, predată de Alexandru Baba și Nicolae Pop elevi în cl. VIII.

5. Două cântări pentru cor mixt executate de „Reuniunea română de cântări“: a) A. Bena: „Serenadă“, b) G. Dima: „Două inimi“.

6. Molière: „De-ale preoților“, scenă din „Les femmes savantes“ trad. de C. Negruzzi, predată de Emil Rebreanu el. în cl. VIII. Vasile Oșan și Dumitru Sighiartău el. în cl. VII.

7. F. Mendelsohn: „Toamna“, duet pentru tenor (Grigore Erdei el. în cl. VIII. (și bass) Alexandru Baba el. în cl. VIII.) cu acompaniament de pian.

8. G. Coșbuc: „Andromache“, declamare de Nicolae Pop el. în cl. VIII.

9. A. Bena: „Măestri și plugari“, cor mixt executat de corul elevilor gimnaziali și „Reuniunea română de cântări“.

Toate punctele din program au fost executate perfect de bine, îndeosebi a fost viu aplaudată reuniunea de cântări executând punctul 5 și 9 din program, pe acest din urmă împreună cu corul elevilor gimnaziali, cu adevărată cunoștință artistică-muzicală; — iar frumoasele costume naționale ale damelor membre ale reuniunii dedeau binei un aspect plăcut și un colorit de toată frumusețea. Profesorul Dr. Nicolae Drăganu a contribuit foarte mult la buna

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(45) 28-44

Mare asortiment de vestminte bărbătești,
de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și francat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

reșita a acestei serate; iar profesorul de muzică Augustin Bena și cu aceasta ocaziune a dat o nouă dovadă despre neîntrecutul său talent muzical.

După serată a urmat jocul. P. S. Sa împreună cu domnii canonici Domide și Fabian s'au prezentat și în sala de joc, privind imensa mulțime de tineri cari jucau. P. S. Sa a făcut și o plimbare în jurul salei de joc însoțit de dl deputat Ioan Ciocan și de vicarul Alexandru Haliță, iar profesorul Teodor Șimon i-a prezentat aproape toate doamnele și domnișoarele din sala de joc.

În ziua de 5 Octombrie P. S. Sa a cercetat și câțiva greu bolnavi, cetindu-le rugăciuni de deslegare, apoi continuă vizitele pe la profesori și pe la alți onorațiori. După prânz însoțit de suita sa și de un număr public de inteligenți și popor, între furtivoase strigăte de „Să trăiască” părăsește Năsăudul, iar noi am rămas adânc și plăcut impresionați de toate câte am văzut și am auzit.

Adevăratul Grănițer.

Dela Asociațiune.

Raport general.

(Continuare)

Despărțămintele, în cursul anului 1911, a continuat cu înființarea agenturilor și bibliotecilor. Cu sfârșitul anului 1911, Asociațiunea a avut 274 agenturi și 442 de biblioteci populare, (unele contopite cu bibliotecile parohiale și școlare). Într'un singur an numărul agenturilor s'a sporit cu 15, iar a bibliotecilor populare cu 67. Comitetul central, dorind să aibă informații despre circulația cărților aflătoare în bibliotecile populare ale Asociațiunii și în alte biblioteci de pe teritoriul despărțămintelor, a întocmit un tablou statistic, adunând datele necesare dela directorii despărțămintelor. Tabloul se publică în anexa a IX-a a acestui raport. Din acest tablou rezultă, că bibliotecile populare ale Asociațiunii au 26,335 de volume, cari au fost citite cam de 9818 cititori. Pe lângă bibliotecile populare ale Asociațiunii, pe teritoriul despărțămintelor se mai află 275 diferite biblioteci, despre cari nu avem încă date pozitive. Aceste date, în viitor, se vor completa cu date mai precise.

La acest loc mai amintim, că despărțămintele cu prea multe comune se dismembrază mereu, înființându-se despărțăminte nouă, cari sporesc, din an în an, activitatea Asociațiunii. În cursul anului 1911 s'au înființat următoarele despărțăminte: Beclean din desp. Dej; Cincul-mare din desp. Agnita; Hunedoara din desp. Deva; Indol din desp. Turda; Măhaciu din desp. Turda; Sălcuia din desp. Turda; Vișeu-Iza în Maramurăș. În cursul anului 1912 s'au mai înființat patru despărțăminte nouă și anume: Ciachi-Gărbău, Giurgeu, Jiu și Tinca. Mai sunt pe cale a se dismembra și celelalte despărțăminte, cari cuprind un număr prea mare de comune.

Aceasta este activitatea ce a desfășurat-o Asociațiunea, cu ajutorul despărțămintelor, pentru răspândirea culturii în popor. Credem, că se poate numi pe deplin multă-mitoare, având în vedere mijloacele materiale restrânse de cari dispune instituțiunea noastră, și împrejurările grele cu cari trebuie să se lupte. Informațiuni și mai amănunțite despre activitatea despărțămintelor se găsesc la anexele X și XI ale acestui raport general.

Pe lângă această activitate desfășurată prin despărțăminte, Asociațiunea a publicat, în șase numere pe an, revista Transilvania, redactată de secretarul Octavian C. Taslăuanu. În revistă au apărut cercetări istorice și etnografice, documente privitoare la trecutul nostru, articole de actualitate, istoricul Asociațiunii și al tuturor așezămintelor ei, și informații despre mișcarea științifică literară. Revista s'a continuat și în 1912, iar dela 1 Ianuarie 1913 va apărea sub îngrijirea unui comitet de redacție, conform hotărârii secțiilor științifice-literare.

(Va urma).

Noutăți.

Din dieceza de Lugos. On. Iosif Petean fost paroh în Cârnecea, a fost dispus de administrator al parohiei Orăștie și al districtului protopopesc al Cudșirului. Emil Sasu fost administrator în Scăiuș, a fost dispus de capelan în Rafna. Cornel Bașiu fost administrator în Igrăș, a fost dispus de administrator în Scăiuș. Mihail Iubaș fost administrator în Veșel, a fost dispus de administrator în Peșteana. Mihail Traian fost administrator în Sibiușel, a fost dispus de administrator în Mărtinești. Victor Boca fost administrator în Păucinești, a fost dispus administrator în Fărcădinul de jos. Silviu P. Barbescu fost administrator în Cârnești, a fost dispus administrator în Crivobara. Vasile Bora fost administrator în Crivobara, a fost dispus administrator în Coroiești, iar Demetriu Teaha fost paroh în Chizdia, a fost trecut în statul deficienței. Cu termenul de 1 Noembrie n. a. c. se publică nou concurs pentru următoarele stațiuni de învățator respective de cantor-învățător: Hob (Hobiceni-Uricani) postul al doilea, stațiune de cantor-învățător în protopopiatul Jiului. Câmpul lui Neag. Stațiune de cantor-învățător în protopopiatul Jiului cu sediu Lupény (Lupeni). Șerel. Stațiune de cantor-învățător în vicariatul Hătegului cu sediu în Hătszeg (Hăteg). Iadia. Stațiune de cantor-învățător în protopopiatul Oravitei, cu sediul în Oraviczafalu (Oravicza-română). Furlug. Stațiune de cantor-învățător în protopopiatul Vermeșului. Igrăș. Stațiune de cantor-învățător în protopopiatul Torontalului. Comoriște. Stațiune de cantor-învățător în protopopiatul Vărădiei cu sediul în Nagytikvány (Tievaniul-mare). Latunaș. Stațiune de cantor-învățător în protopopiatul Vărădiei cu sediul în Nagytikvány (Tievaniul-mare), pentru complenirea parohiei Veșel, se eserie concurs public, cu termenul de 1 Noembrie 1912.

Sfințire de școală. Curatorul biseicii române greco-catolice din Presaca de Secaș, ca senat școlar-parohial invită la serbările împreunate cu sfințirea școlii noi, ce se vor aranja Duminecă în 27 Octombrie n. 1912 cu următorul program: 1. La 8 ore dimineata sf. Liturgie. 2. La 9^{1/2} ore în am. procesiune la școală și acțiul sfințirii săvârșit de M. O. d. Eugen Pop Păcurar, v.-protopopul Sebeșului. 3. La orele 11^{1/2} în am. adunarea Desp. Sebeș al reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Arhidieceză. 4. La ora 1 din zi prânz comun. Prețul de tacâm 2 cor. Cei cari doresc să participe la prânzul comun, să se însinue până la 25 l. c. d-lui învățător N. David, Székás-Gyepjű u. p. Pokafalva. 5. La 3^{1/2} ore d. a. prelegeri populare în cadrele Desp. Mercuria al „Asociațiunii” și imediat petrecerea cu joc a tineretului țaran. 6. La 7 ore seara petrecere cu joc pentru inteligență. Venitul curat e merit pentru înzăstrarea completă a școlii.

Călugăria în Rusia. Pe la noi să nu îndrăznești a grăi despre reînființarea călugăriei, că ți vor răspunde: Intunecime medievală. Așa se vede, că noi Români suntem singurii arândași ai luminii. Dovada: Apusul este așa de plin de călugări, cât luminații francmasoni, pe unde ajung la putere, sunt nevoiți, să-i alunge din țară. Dar Rusia cea ortodoxă încă șede în întunecere și în umbra morții. După statisticele din urmă ale sf. Sinod în anul 1912 au fost în Rusia 889 mănăstiri ortodoxe cu 81.007 călugări și călugărițe.

Liga din Spania împotriva sudălmilor, înființată acum sunt câțiva ani, ia dimensiuni tot mai mari și aduce roade foarte bune. Oare n'ar fi bine, ca la noi încă să se înființeze o atare ligă?

Biserica Curții mitropolitane, care de câțiva ani stă închisă, în una din sările trecute a încoput a se prăbuși, a căzut un părete. În scurtă vreme se va demola spre a se delătura ori ce pericol.

Constituire. Societatea „Petru Maior” din Budapesta în sesiunea sa generală ordinară din 13 Octombrie st. n. s'a constituit în felul următor: Președinte: Vasile Stoica, student în litere. V.-președinte: Gheorghe Comșa, stud. în drepturi. Secretar: Emil Teposu, student în medicină. Notari: Ilie Cristea, student în litere, și Andreiu Crăciun, stud. în tehnică. Cassar: Petre Nicolescu, stud. acad. com. Controlor: Ion Alămorean, stud. în medicină. Bibliotecar: Virgil Biberea, student în drepturi. V.-bibliotecar: Ion Voicu, student în medicină. Econom: Mateiu Sofonea, student în medicină. Comisia de supraveghere: Dumitru Cosma, student în medicină. Iosif Radoslav, student în tehnică. Victor Vlad, student în tehnică. Comisia literară: Andrei Crăciun, student în tehnică. Ilie Cristea, student în litere. Flore Al-George, student în litere, Gheorghe Lazăr, student în medicină. Romul Molin, student în drepturi. Vasile Stoica, student în litere. Victor Vlad, student în tehnică.

Sfaturi contra alcoolismului. Ce trebuie să știe despre alcool *meseriazul*? Trebuie să știe: 1. Că rachiul nu e hrănitor și că prin urmare, nu poate întări, că un păhar de bere n'are mai multă substanță hrănitoare decât făina pe care o poți lua pe vântul unui cuțit; 2. Că toate beuturile spirtoase înviorează și încălzesc pentru o clipă, dar că repede, repede moleșesc trupul și îi iau din căldură; 3. Că alcoolul slăbește sângele și mușchii, îngreuează mâinile și micșorează puterea de muncă a trupului și a minții; 4. Că alcoolul înlesnește, prin stricarea sângelui nașterea tuturor boalelor și lungeste durata celor mai multe dintre ele; 5. Că întrebuițarea obicinuită a alcoolului face pe invalizi timpurii; 6. Că întrebuițarea obicinuită a alcoolului deprinde cu viața de cărciumă și primejduște traiul în familie; 7. Că Lunea de nelucru se datorește abuzului băuturilor spirtoase; 8. Că întrebuițarea obicinuită a alcoolului ține pe loc ori-ce progres; 9. Că betivul care voeste să se iecuească, nu mai are voie nici măcar să guste vre-o beutură spirtoasă; 10. Că, beut obicinuit de bărbați sau femei, alcoolul primejduște sănătatea urmașilor.

Posta Redacțiunii.

I. C. De aci s'au spedit deja rezoluțiile, mă mir că nu le-ați primit. Din fundațiunea respectivă nu putea fi împărțit, căci rudenile au preferință. Imi pare rău, că nu vă pot da un răspuns mai îmbucurător. Multe salutări.

N. F. În prezent n'avem lipsă, postul e ocupat.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.

(Continuare).

— Așa ceva nu am făcut d-le Regnier, zise Riband. Nici o greșală pretinilor! Simplaminte am voit se arăt, ce se poate aștepta, dela Coligny. Dreptul de-a ne demănda nu l'am recunoscut, intocmai ca și ori-care nobil. Dar dacă, solul pe care l'am trimis după ocuparea Montluc-ului, se va reintoarce în pace, atunci veți vedea confirmată părerea mea, în decurs de o oră.

— De altcum Riband nu vorbește lucruri neadevărate, zise Dacier. Vorbind la dreptul el joacă rolul unui al doilea rege francez. Deci pentru-ce să nu-și însușească obiceiurile regești? Cunoaște bine și cauzele pentru cari nobilimea a prins armele împotriva regelui. El încă poate spune multe din motivele, cari i-au cauzat perirea lui Ludovic XI. și al urmașilor lui legali. Vorbește tare iritat despre tirania curții domnitoare, despre dependența nobilimii și foarte bine face! E un lucru corect! Pe lângă toate aceste am observat că întristarea lui Riband e motivată. Coligny începe a se îngâmfă. Pe semenii lui îi primește rece, intocmai ca un rege și dorește atari lucruri, cari sunt adevărate porunci.

— Dacă aievea are de gând să joace pe regele, atunci e binesosit timpul să convingem pe admiral, că noi nu voim să-i ne supunem, zise Regnier. Nici nu-mi pot închipui cum un om înțelept poate fi așa de zăpăcit, se crează că nobilimea franceză îi se supune și că voiește să-l servească și plane nobilimea aceea, care pentru apărarea drepturilor și a independinții sale s'a răscolat împotriva familiei Valvis.

— Mai avem și alte cause fraților, ca față de Coligny să fim cu grije, zise Riband. Nați observat cu câtă gingășie tratează Cologny cu poporul de jos, cu ori-ce ocazie? Cum face curte chiar și la predicatori? Cum cu ajutorul lor atrage poporul pentru îndeplinirea planurilor sale? Ascultați numai opinia țaranilor de pela orașe. Cu toții se joară pe „conducătorul de Dumnezeu trimis” și pe un al „doilea Josua”. Aici e ceva astuție la mijloc. Dacă am invins tirania regelui francez, Tronul îl va ocupa Coligny și basat pe bunăvoința poporului blând, se va răscolă asupra nobilimii.

— Vorbești tare cu estas, d-le conte Riband, a replicat Briquemont. În adevăr nu neg, că Coligny nu-i face curte poporului și predicatorilor. Și pentru-ce o face aceasta? Pentru-ca să arete, că el se luptă pentru evangheliul lui Dumnezeu și pentru învățăturile lui Calvin. Apucătura aceasta a și fost de lipsă pentru-ca să atragă poporul și să-l țină în dispoziție bună. Ori crede doar, că ar face bine poporului, dacă ar ciungări drepturile nobilimii? Nici vorbă! Poporul urește nobilimea, își ridică cel mult glasul împotriva jugului domnitorilor, dar nu se răscolă. Dacă voiește cineva se răscolă poporul, atunci trebuie să-i atingă coarda cea mai gingașe, religia. Aceasta o știe

Coligny și așa face. De altcum admiralul e chiar așa de indiferent în ale religiei ca și noi. Cine ar presupune despre el, că în calitate de om bătrân ar urma și ar consimți cu învățăturile scâlciate ale lui Calvin? Predicatorii lui încă nu vor avea mare influență asupra noastră.

— Frumos te exprimi despre omenia lui Coligny, zise Regnier surizând.

— În politică nu există omenie, replică Briquemont. Dacă cineva voiește să ajungă vre-un rezultat în politică, trebuie să înșele și să mințească. Nu facem așa și noi? În fața poporului nu ascultăm și noi cu încredere mare cuvintele predicatorilor? Au nu dejosim și sf. Missă? Nu ne batem joc de papistași și nu le aprindem și dărîmăm bisericile și altarele? Singur cu politica aceasta ne ajungem ținta și scopul.

— Față de călugări totuși ești mai indulgent, zise contele Regnier.

— Petreceți-vă și vă bateți numai joc de fapta săvârșită de mine. Am ciungărit atâția călugări pentru evangheliul lui Calvin. Din urechile acelora, mi-am făcut acest lanț frumos pe care îl port la gât. Și nime nu știe ce m'a constatat și pentru-ce mi-l'am făcut!

— Pentru-ce!

— Din răsbunare zise Briquemont.

— Din răsbunare? Cum? Cum?

Cavalerul a beut una bună, din cana de vin ce o ținea în mână.

— Dacă e vorba se stirpim pe acești preoți neblesnici și pe întreaga seminția franceză, atunci eu sunt hugenot tot așa de bun ca și Calvin și cei mai adicți învățăcei ai lui din Genf și Bearn. Au nobilimea n'are o mulțime de cauze pentru-ca să urască și să se răscolă asupra acestora? Ba ar trebui să-și răzbune. Doar veacuri de-arândul ei au mistuit, ca niște părăsiți, averea nobilimii. Da, pentru-că noi ne fălim cu origine, cu averi, dar roada acelora au consumat-o acești călugări netrebniți. Străbunii noștri au fost destul de nebuni c'au crezut în spusele acestor călugări, cărora le-au dăruit pământ, păduri și de multe-ori avutul lor întreg. Ei nu s'au cugetat că noi urmașii acelora vom ajunge în mare miserie, pe când călugării vor înota în belșug. Priviți numai în Franța. nobilii sunt calici, iar claustrele sunt pline de belșug. Călugării sunt grași iar conții lipiți pământului și slabi de suflă vântul. Noi vom constrînge pe preoți până atunci, până-când ne vor restitui toate bunurile primite în timpurile vechi. Ba, încât mă privește pe mine, voi spune predicatorilor mei, că nu mă voi odihni până nu voi stirpi și pe cel din urmă preot amalechit.

După-ce vorbi astfel mai sufă una bună din cana plină de vin.

— Nu călugării sunt cauza de nobilimea a sărăcit, după-cum au spus regii cari au domnit mai în urmă, zise Regnier. Doar Francisc I. prin pompă și risipă a adus la sapă de lemn pe conți, cari trebuiau să-i servească în calitate de ostași simbreși, dacă nu voeau să moară de foame. Regele i-a adunat la curte prin fel și fel de jocuri gimnastice și petreceri estravagante. Nobilimea a și devenit foarte săracă. Singur prezentarea și îmbrăcămintea conților consta sume enorme. Regele deși era bine informat că aceștia vor ajunge la sapă de lemn, nu-i păsa fi ademenea tot mai mult și i-a înrolat între trupele sale.

Ca semn de supunere.

— Pentru aceea răscolă noastră e o adevărată apărare și urmare a răsbunării, zise Dacier. Vom zdrobi jugul apăsător al regilor și ne vom pretinde drepturile noastre.

— Nici din alta cauză nu consimt cu tine la împrejurarea, ca se dărâmăm claustrele și să strivim pe călugări, zise Regnier. Bine a zis Martin Luther reformatorul, că claustrele sunt spitalele conților. Omul acesta are dreptate. Mulți dintre conți având cinci băieți pe patru din ei i-au trimis în claustru deoarece-ce singur pe cei mai mare îl putea prevedea conform pozițiunii sale de conț. Aceștia trăiau în felul acesta fără griji. Posturile, rugăcinnile și abnegațiunile de sine, nu le procurau multă grije. Sărmanii demoni sunt bine situați și nu trăesc tocmai rău. Bunurile și averile claustrilor, dotate de antecesori le folosesc acum nobilii. Așa ceva nu voesc să discut din capul locului, zise Briquemont. Sustin însă, că dintre acei conți tineri, cari s'au îmbrăcat în haine călugărești nici unul nu e un bigot, ci toți sunt oameni veseli, cu cari poți trata ușor. Forul ăsta mic însă nu face atâta cât paguba mare, ce o aduc ei. Și chiar aceasta mă infuriază pe mine împotriva călugărilor. Spuneți-mi pretinilor cine ajutorează cu atâta succes tendința de suprimare a curții domnitoare? Cine sunt aceia, cari ajutorează pe regele a-și îndeplini și a-și esertia jugul lui apăsător? Călugării bigoți! Ei predică mereu supunerea față de superiori, căci aceasta e dată dela însuși Dumnezeu. Cine se supune mai marilor săi se supune lui Dumnezeu, — iar cel care nu observă aceasta, desconsideră legea lui Dumnezeu. Cugetați deci pretinilor ce înseamnă aceasta învățătură? Dacă acei predicatori ar vesti lumii, că de ne-am supune unei superiorități, care guvernează pe dreptul, aceasta am mai putea-o admite. Dar a spune scurt singur atâta, că acela care nu se supune superiorității, nu se supune lui Dumnezeu, această învățătură pentru popor e adevărat venin. Pentru-ce trebuie se trăim cu înșelăciune chiar și în zilele noastre? Se ne supunem unui rege, care nu observă dreptul și nu respectă libertatea nimănu, care guvernează în mod absolutistic și se închipue a fi chiar Dumnezeu? Și supuși credincioși? Poporul, din care unii au diplomă nobilitară, iar alții nu? Poporul înșelat, ascultă numai de învățăturile călugărilor. Jos cu ei!

— De nou vorbești din interes, i-a replicat Regnier. Trebuie se fim drepiți și să nu retăcem nimic. Cine i-a învățat pe regi la regulă și le-a permis să fie tirani? — să deprinză dreptatea față de nobili și față de popor? Papii! Și cine au predicat și aplicat învățăturile acelora poporului neștiutor? Călugării! Cine au luat sub scutul lor nobilimea de rând greu apăsată de câțiva magnați? Papii! Și la ordinul papilor cine au esoperat drepturi pe seama nobilimii de rând? Călugării! Aproape toate cronicile familiilor vechi, ne povestesc șiruri întregi de atari fapte.

— Așa a fost înainte de aceasta, dar azi e cu totul altcum, zise Briquemont. Azi călugării, episcopii și întreaga preoțime și chiar papa sunt simbrești regelui și protectorii tiranismului. Dacă preoțimea ar fi adevăratul scut al nobilimei, noi azi n'ar trebui să ne luptăm cu steagul evangheliului celei nouă. De altcum religia cea nouă nici

nu s'ar fi putut naște, de cumva religia veche n'ar fi stat sub influința tirăniei.

S'a deschis ușa și conversația se întrerupse.

A intrat marquis-ul Hugo Riviere.

— Ah! — ofițerul lui Coligny! Zise Riband. Indată vom auzi, că n'am fost profet mincinos.

In scurt înfățișarea tinărului s'a schimbat foarte mult. Câteva săptămâni au fost îndejuns ca el să ajungă la serioșitatea unui bătrân. Se vedea cam trist, ceea-ce nu poate decât efectul luptelor din sufletul lui. S'a apropiat cu toată cuviința de masa dela care s'a depărtat Briquemont.

— Mă bucur, că pot saluta pe marquisul Riviere în casa mea, ca pe primul oaspe. Ocupă loc, d-le ofițer și gustă vinul din pivnița mea. Faptul că ești tare pravos arată că ai făcut o călătorie lungă.

Luă cana cu vinul și o puse pe masă. Riviere a stat nemîșcat.

— Îți mulțumesc de buna primire, d-le conte Briquemont. Nu mi-se cade să încep totdeauna cu vinul, până nu-mi depun mandatul. D-tale și domnilor nobili le aduc mandat dela conducătorul tuturor ostirilor protestante. Admiralul s'a întristat, căci i-s'a desconșiderat porunca, atunci când prima oaste s'a depărtat dela locul destinat cale de trei ore și astfel s'a periclitat.

— Stai! Nu spune mai multe! Deajuns deocamdată și atâta! — îl întrerupse mînios Dacier. Cum d-le marquis, aduci porunci nobililor francezi, ca și când aceia ar fi simbrășii lui Coligny? Aceasta o revingem cu indignare. Noi nu suntem supuși unui seamăn de al nostru, ci servim în veci ca și el aceleiași cause, servim și luptăm în numele dreptății și a egalității. Tot așa și Coligny. Și după-ce noi avem motive juste, ca pentru serviciul prestat cauzei comune, să fim satisfăcuți, pentru aceea nu m'a căzut ca admiralul să ne certe. Noi am ocupat puternica fortăreață prin înșelăciune și istețime aceea a fost un punct întărit al fortierului, pentru aceasta cred că merităm onoare și nu ceartă. Cu vorbele aceste cred că am exprimat nu numai părerea mea ci și pretențiilor și conșoților mei de luptă.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Luceafărul“ revistă literară, artistică și politică nr. 29, 1912 cu următorul cuprins bogat și variat: Dr. I. Lupăș: Gheorghe Bariț și „Asociațiunea“. Octavian Goga: Din umbra zidurilor: Ziua, Mama, Cinquencento (poezii). I. Chiru-Nanov: Tănuu. Dr. G. Oprean: Invățătoria română din Sălaj. A. N.: Din viață (poezie). Maria Cunțan: Căntece (poezie). I. Agârbiceanu: Locuri vacante. Din Gesundbrunnen: Cugerări. I. Agârbiceanu: Povestea unei vieți. Dări de seamă. D. Tomescu: Ch. Lalo: Introduction à l'Esthétique. Cronici. Y.: Puterea idealului. Însămănări: Monumentul lui Barițiu. Impăciunitorul. Drama română. Schisma noastră. Nu 'nvie morții... Opere „selecționate“ sau „opere complete“? Anarhie. Un om harnic. Ciobul. Anunț. — Bibliografie. Ilustrațiuni: Gheorghe Barițiu. Casa din Jucul-de-jos. In care s'a născut Gheorghe Barițiu. O. Spaethe: Carmen Sylva, Satyr, Bachantă, Statuia Regelui Carol, Visul, Silen, Sculptorul O. Spaethe în atelier.

„Ramuri“ nr. 14 revistă, literară bilunară cu următorul sumar: D. Tomescu: Clarificarea unei epoci literare. G. Rotică: Aveam în ziua cea (poezie). I. Dragu: Semnul întrebării. Ioan Sân-Giorgiu: Cântec (poezie). Mihail Eminescu: Alexandru Lăpușneanu (fragment). L. Rebreanu: Cinema. I. Stătescu-Naia: Romantă (poezie). C. Ș. Făgețel: Revistele noastre după vacanță. A. C. Calotescu-Neicu: Crucea Dragostei. I. M. Marinescu: Sihastrul (poezie). D. Tomescu: Rolul social al Studentimii. I. N. Părvulescu: Poveste (poezie). Liviu Marian: Artiști și critici (traducere). Cronica.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.
Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 camere aranjate foarte modern,
supravegheare medicală constantă.
Telephon 88—99.

Biu central, stabiliment medical:
Bud. pestă, Ferencz-körut 29.
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și
4—5 p. m.

(3) 38—52 Director-șef
Dr. Cosmutza.

Vă pudrați? -- Da!

De când se află de vânzare și în Ungaria
renumita

Pudră americană de porcelan

IESS,

m'am obișnuit a folosi și eu pudră, pentru că

Pudra de porcelan **less** este pudra cu mireasma cea mai plăcută.
Pudra de porcelan **less** este pudra cea mai fină din lume.
Pudra de porcelan **less** este pudra cea mai inofensivă.
Pudra de porcelan **less** împiedecă asudatul feței, a mânilor și a subsuoților, face să dispară zgrăbunțele și pietele pistrui de pe față.
Pudra de porcelan **less** se lipește de pielea feței admirabil.
Pudra de porcelan **less** dă feței o înfățișare elegantă și plăpândă.
Pudra de porcelan **less** se uzită și ca pudra de față, cea mai fină din lume.
Pudra de porcelan **less** se capătă în cutii originale americane de câte 3 și 5 Cor. în 6 culori diferite și anume: în culoarea **albă, roza, roza-palidă, crem, crem-palid și în culoarea naturală a feței.** La comanda să se spună anume și **lămurit:** În ce **culoare** și de care **preț** să se trimită pudra comandată.

Fete până și feciori dela țară

cumpără în cantități mari

CREME=DIANA

și

SĂPUN=DIANA

Alifie pentru înfrumșetarea feței și pentru finețea mânilor,

de când aceste se capătă pretotindenea cu prețul de

50 fileri.

Unicui mijloc împotriva zgrăbunțelor și a petelor pistrui de pe față.

Se poate comanda prin postă pe lângă rambursă deia

BÉLA ERÉNYI

Apoteca—Diana

în

BUDAPESTA, Károly-körut Nr. 5.

Comanda cea mai mică e de 3 Cor.

Se poate comanda pretotindenea în țară.

(103) 4—10

NAGYENYED-re
Alsófeher m.

să se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alec. plante de ornament, conifere, plante de împrejmuț, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vite altoite

(100) 6—12

(calitate superioară) vită europeană și americană cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER Torsó

szőlőkült. és gyümölcsült.

Zugrav.

Subscribul am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că după praxa câștigată în atelierele din străinătate, mă aflu în plăcuta poziție a putea zugrăvi cu **colori de oleu pe pânză, lemn și zid** toate chipurile **biblice** aflătoare în Bisericiile noastre, efebuesce și sculptura în lemn. — Primesc **coloratul în oleu sau cleiu** a ori ce fel de **edificii publice și private**, precum și **văpsitul de portale, uși și ferestre**. — Asemenea pictez firme cu prețuri foarte moderate.

Rugând On. P. pentru sprijinul binevoitor rămân

cu distinsă stimă

Augustin Cucerzan
zugrav.

(80) 14—?

Aiud—Nagyenyed, Tot-uteza.

Sfat și ajutor

Cei ce sufer în defecte de mistuire, dureri și arsuri de stomac, constipație și alte scăderi împreunate cu aceste,

afă vindecare cu ajutorul

PICURILOR DE STOMAC

ai lui BRADY

numiți mai înainte „Picuri de Mariacell”, ce s’au dovedit de buni, acum mai bine de 30 ani incoace.

Se află în fiecare apotecă. O sticlă mare cu 160 cor., mică cu — 90 fileri. 6 sticle deodată cu 540 cor. 3 sticle mari 480 cor. trimise franco, dacă prețul se trimite înainte.

Apoteca K. BRÁDY la „Magyar Király” în Viena I. Fleischmarkt 2. Depot 5.

(107) 2—6

SALVATOR

asociație internațională de ajutorare.

Intemeiată pe sistemul de grupe ca și celelalte asociații de ajutorare. E însă

UNICA ASOCIAȚIA

care solvește ajutorul asigurat fără nici o detragere, fie grupa completă ori ba. Solvește la caz de moarte deja după 2 luni de membrie 25% — după 3 luni de membrie 50% și după 4 luni de membrie 75% din ajutoare asigurat; iar deja după 5 luni de membrie capitalul întreg. Atestat medical nu se cere. Dacă un membru a solvit în tarse de caz de moarte 6% din capitalul asigurat, imediat i-se lichidează întregul capital asigurat. Fie membru se primește ori care persoană în etatea de 15—80 ani. Se pot asigura ajutoare de 1—6000 coroane. Taxa de înscriere: 6—16 cor. Taxa anuală de membrie: 4 cor. Taxa pentru fiecare caz de moarte 2—6 cor.

„SALVATOR” e

UNICA ASOCIAȚIA

care din venitul curat anual împarte 25% între membrii; iar alte 25% le folosește pentru scopuri internaționale, culturale și umanitare. Prospecte și blanchete trimitem gratuit și franco. Primit și membrii, cari ar fi deja înscriși la alte asociații.

Reprezentanți harnici acceptăm în tot locul.

Reprezentanța generală pentru Ungaria

Timișoara (Temesvár) Josefín, str. domnească (Uri-u.) nr. 2. (102) 4—?

O vișoară piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie* (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj 60 fil. plus 10 fil. porto.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. Prețul 30 bani.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania”

SIBIU

Strada Csnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5,275,798-28
Capitale asigurate pe viață achitate		5,146,556-86
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127,763,744—
	viață	10,931,322—
Fonduri de intemeiere și de rezervă	cor.	2.520,492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 103—?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniú Novotny

în Timișoara-Fabric

41 40—52

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre readjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.